

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizărilor nr. 93g/2023 și nr. 171g/2023

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 90 alin. (2) lit. a) din Codul muncii,
în redactarea Legii nr. 243 din 28 iulie 2022

*(plafonarea despăgubirii acordate de angajator în cazul eliberării
nelegitime a salariatului din serviciu (2))*

CHIȘINĂU

7 noiembrie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

d-lui Nicolae ROȘCA, *Președinte*,
dnei Domnica MANOLE,
dnei Liuba ȘOVA,
d-lui Serghei ȚURCAN,
d-lui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Sorina Munteanu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizările înregistrate la 28 martie 2023 și 29 iunie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizărilor menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarelor,
Deliberând la 7 noiembrie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a articolului 90 alin. (2) lit. a) din Codul muncii, în redactarea Legii nr. 243 din 28 iulie 2022, ridicată de dl avocat Igor Șcheau, în interesele d-lui Dumitru Babcinschi, parte în dosarul nr. 2-166/2022, pendinte la Judecătoria Cimișlia, sediul Leova, și, respectiv, ale dnei Victoria Nicolaescu, parte în dosarul nr. 2-636/2022, pendinte la Judecătoria Cahul, sediul central.

2. Sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate au fost trimise la Curtea Constituțională de dl judecător Andrei Brînza din cadrul Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova, și de dl judecător Dumitru Bosîi din cadrul Judecătoriei Cahul, sediul central, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

3. Având în vedere identitatea de obiect a sesizărilor, Curtea a decis conexarea lor într-un singur dosar, pe baza articolului 43 din Codul jurisdicției constituționale, atribuindu-i numărul 93g/2023.

A. Circumstanțele litigiilor principale

1.1. Dosarul nr. 2-166/2022 (sesizarea nr. 93g/2023)

4. La 6 ianuarie 2022, dl Dumitru Babcinschi a fost concediat din funcția deținută în cadrul ansamblului folcloric din comuna Băiuș, raionul Leova. Dl Dumitru Babcinschi a formulat o acțiune în justiție împotriva primarului și a consiliului local din comună, prin care a solicitat anularea dispoziției de concediere, restabilirea în funcție și repararea prejudiciilor cauzate.

5. În cadrul examinării cauzei în fond, dl avocat Igor Șcheau a ridicat, în interesele d-lui Dumitru Babcinschi, excepția de neconstituționalitate a articolului 90 alin. (2) lit. a) din Codul muncii, în redactarea Legii nr. 243 din 28 iulie 2022.

6. Printr-o încheiere din 16 martie 2023, Judecătoria Cimișlia, sediul Leova, a admis ridicarea excepției și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională.

1.2. Dosarul nr. 2-636/2022 (sesizarea nr.171g/2023)

7. La 28 februarie 2022, dna Victoria Nicolaescu a fost eliberată din funcția deținută în cadrul Instituției medico-sanitare publice Centrul de sănătate Cantemir (în continuare, „IMSP CS Cantemir”).

8. La 22 aprilie 2022, dl avocat Igor Șcheau a formulat, în interesele dnei Victoria Nicolaescu, o acțiune în justiție împotriva IMSP CS Cantemir, prin care a solicitat anularea ordinului de concediere, restabilirea în funcție și repararea prejudiciilor cauzate.

9. În cadrul examinării cauzei în fond, dl avocat Igor Șcheau a ridicat, în interesele reclamantei, excepția de neconstituționalitate a articolului 90 alin. (2) lit. a) din Codul muncii, în redactarea Legii nr. 243 din 28 iulie 2022.

10. Printr-o încheiere din 7 iunie 2023, Judecătoria Cahul, sediul central, a admis ridicarea excepției și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională.

B. Legislația pertinentă

11. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 53

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

„(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

[...]”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului .

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 127

Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

[...].”

12. Prevederile relevante ale Codului muncii, adoptat prin Legea nr. 154 din 28 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 90

Răspunderea angajatorului pentru transferul sau eliberarea nelegitimă din serviciu

„(1) În cazul restabilirii la locul de muncă a salariatului transferat sau eliberat nelegitim din serviciu, angajatorul este obligat să repare prejudiciul cauzat acestuia.

(2) Repararea de către angajator a prejudiciului cauzat salariatului constă în:

a) plata obligatorie a unei despăgubiri pentru întreaga perioadă de absență forțată de la muncă într-o mărime care nu va depăși 12 salarii medii lunare ale salariatului în cazul transferului sau al eliberării nelegitime din serviciu;

b) compensarea cheltuielilor suplimentare legate de contestarea transferului sau a eliberării din serviciu (consultarea specialiștilor, cheltuielile de judecată etc.);

c) compensarea prejudiciului moral cauzat salariatului.

(3) Mărimea reparării prejudiciului moral se determină de către instanța de judecată, ținându-se cont de aprecierea dată acțiunilor angajatorului, dar nu poate fi mai mică decât un salariu mediu lunar al salariatului.

(4) În locul restabilirii la locul de muncă, părțile pot încheia o tranzacție de împăcare, iar în caz de litigiu – instanța de judecată poate încasa de la angajator, cu acordul salariatului, în beneficiul acestuia, o compensație suplimentară la sumele indicate la alin. (2) în mărime de cel puțin 3 salarii medii lunare ale salariatului.”

[în redactarea Legii nr. 243 din 28 iulie 2022, în vigoare din 26 august 2022]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizărilor privind excepțiile de neconstituționalitate

13. Autorul sesizărilor susține că repararea integrală a prejudiciilor cauzate de angajator este garantată de Codul muncii (a se vedea articolul 329 alin. (1)), iar prevederile contestate reduc obligația angajatorului de a achita integral despăgubirile pentru perioada de absență forțată de la muncă prin stabilirea unui plafon al despăgubirilor în mărime de 12 salarii medii lunare ale salariatului, în cazul transferului sau al eliberării nelegitime din serviciu.

14. Autorul sesizărilor consideră că perioada de absență forțată de la locul de muncă, din culpa angajatorului, poate depăși termenul de 12 luni. Prin urmare, salariatul nu va beneficia de compensarea integrală a prejudiciului cauzat prin acțiunile nelegitime ale angajatorului. Astfel, autorul afirmă că perioada stabilită pentru acordarea despăgubirilor este prea mică pentru a asigura protecția dreptului salariatului la repararea deplină a prejudiciului provocat de absența forțată de la muncă.

15. Autorul sesizărilor susține că plafonarea despăgubirilor datorate salariaților de către angajatori - autorități publice reprezintă o ingerință în

dreptul acestora la repararea integrală a prejudiciului provocat, garantat de articolul 53 alin. (1) din Constituție. De asemenea, prevederile contestate limitează dreptul de proprietate al salariaților, contrar articolelor 54 și 127 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul muncii, ține de competența Curții Constituționale.

18. Excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate de avocatul unor părți în proces. Ele sunt formulate de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

19. Obiectul excepțiilor de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolului 90 alin. (2) lit. a) din Codul muncii, în redactarea Legii nr. 243 din 28 iulie 2022, care stabilesc plata obligatorie a unei despăgubiri de către angajator pentru întreaga perioadă de absență forțată de la muncă într-o mărime care nu va depăși 12 salarii medii lunare ale salariatului în cazul transferului sau al eliberării nelegitime din serviciu. Curtea notează că în redactarea sa anterioară, dispozițiile articolului 90 alin. (2) lit. a) din Cod prevedeau că în cazul transferului sau al eliberării nelegitime din serviciu angajatorul îi va plăti salariatului o despăgubire pentru întreaga perioadă de absență forțată de la muncă.

20. Curtea a stabilit în jurisprudența sa, între condițiile de admisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate, faptul că prevederile contestate trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, punctul 1 din dispozitiv). Curtea va analiza aplicabilitatea prevederii contestate la soluționarea cauzei în fața instanței de drept comun.

21. Curtea observă că excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate în două cauze care au ca obiect anularea actelor de concediere și plata despăgubirilor pentru eliberarea nelegitimă din funcție de către angajatori. Curtea reține că actele de concediere contestate de autorul sesizărilor în instanța de judecată au fost emise până la intrarea în vigoare a noilor prevederi ale articolului 90 alin. (2) lit. a) din Codul muncii, în redactarea Legii nr. 243 din 28 iulie 2022. De asemenea, acțiunile în instanța de judecată au fost formulate până la intrarea în vigoare a normei contestate. Faptul că prevederile contestate au fost adoptate și au intrat în vigoare în perioada examinării litigiilor principale nu conduce la concluzia că acestea le-ar fi aplicabile. Mai mult, Curtea reține că Legea nr. 243 din 28 iulie 2022 nu a prevăzut în dispozițiile sale tranzitorii o excepție de la regula aplicării legii în timp. Așadar, Curtea conchide că dispozițiile contestate nu sunt aplicabile în prezenta cauză.

22. Prin urmare, Curtea constată că sesizările în cauză nu întrunesc condițiile de admisibilitate și nu pot fi acceptate pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibile* sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a articolului 90 alin. (2) lit. a) din Codul muncii, în redactarea Legii nr. 243 din 28 iulie 2022, ridicată de dl avocat Igor Șcheau, în interesele dlui Dumitru Babciński și ale dnei Victoria Nicolaescu, părți în dosarele nr. 2-166/2022 și nr. 2-636/2022, pendinte la Judecătoria Cimișlia, sediul Leova, și, respectiv, la Judecătoria Cahul, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Nicolae ROȘCA

Chișinău, 7 noiembrie 2023

DCC nr. 151

Dosarul nr. 93g/2023